

Назад-напред с образованието

Заради липса на средства Техническият университет намалява приема за софтуерни инженери

Във фойейто на ректората на Техническият университет тече изложение, на което водещи компании са подредили своите щандове и се опитват да привлекат за своя бизнес служители още от студентската скамейка. Интересът е голям и в ранния следобед студентите се тълпят около местата, където се представят техните бъдещи работодатели.

Техническият университет, и по-специално неговият Факултет за компютърни системи и технологии, заедно с Факултета по математика и информатика на Софийския университет, е едно от двете висши учебни заведения в страната, които подготвят най-много софтуерни инженери – най-конвертируемите и високоплатени кадри на българската образователна система. Но парадоксът е, че вместо там да „ври и кипи“ и всяка година да излизат все повече специалисти, се получава точно обратното – приемът намалява, а преподавателите му напускат заради липсата на средства.

Бюджетни абсурди

„Факултетът не само не се развива, а се разбива“, казва проф. Огнян Наков, декан на ФКСТ и съветник по ИКТ на министъра на образованието Красимир Вълчев. Държавата дава финансиране около 1800 лв. на инженерна специалност, като на база „рейтинг“ за факултета за тази година добавката е още 64%. Рейтинговата система се базира на сравнително обективни критерии като стартова заплата на завършилите бакалаври, която за ФКСТ и за ФМИ е 2400 – 2500 лв., и на броя безработни, завършили специалността – и в двата случая под 1%. Според Закона за висшето

ТЕНДЕНЦИЯ: Софтуерните инженери са най-търсените кадри на пазара на труда

образование 75% от всички средства – субсидия, рейтинг, такса, трябва да се разпределят в бюджета на научното звено, което в случая с Технически университет включва ФКСТ и Факултета по телекомуникации. Но тези пари са отишли в общия бюджет на Техническият университет, вместо да бъдат предоставени на факултета.

„На практика се получи така, че държавата даде парите, но те се взеха, всичките“, казва проф. Наков. „Във ВУЗ-а има много губещи факултети, защото няма студенти, а има много преподаватели, обяснява той. – Сигнализирали сме всички – министерството, Сметната палата, водим и в съда дело за това незаконно според нас решение“, добавя деканът, показвайки резултат от проверка на МОН, в който е констатирано, че бюджетът на ТУ е направен неправомерно. Но от това нищо не следва.

Според проф. Наков в СУ ситуацията е подобна, макар че там една част от парите са дадени на ФМИ. „Законът не се спази, но съставката рейтинг е дадена на 80%. Докато тук всичко се взе“, казва той.

Какво се получава? „Нашите преподаватели са приравнени, един асистент взема 560 лева. И те напускат. Преди два месеца един от силните асистенти отиде във „ВиЕмУеър“, който е малко по-надолу от нас. Каза: съжалявам, професоре, но „ВиЕмУеър“ ми дава 6 пъти по-висока заплата. Вчера друг асистент го агитираме да остане поне на половин щат. Хората напускат, няма кадри... В момента в катедрата, която обучава 1300 човека, има само 8 асистенти. Пишем писма още от март, че не можем да осигурим учебния процес.“

В резултат на това факултетът не само че не увеличава приема, а го намалява. „През м.г. в първи курс приехме 250 студенти, тази година – 150. Догодина на 100 ще ги намалим. Някой ще каже: да не би да няма кан-

дидати? Напротив. Ние всяка година имаме по 9 кандидати за едно място. При нас се влиза с бал най-малко 28 от 30“, обяснява проф. Наков.

„За мен решението е единствено контролните механизми на държавата да са в сила. И тя трябва да проверява как се изразходват средствата. Но това не се прави“, категоричен е той.

Деканът на ФКСТ смята, че един асистент трябва да получава 1500 лв. заплата. „Да, може да е по-малко, отколкото в бизнеса, но и режимът е по-свободен. Говорил съм със завършващите, това е цената, за която те ще дойдат. Законът е такъв, че за нас няма ограничение. За другите специалности има държавна поръчка. За информатиците и нас е казано, че колкото приемем, ще бъдат финансирани. Можехме да приемем и 500 човека, но за това ни трябва още 30 преподаватели. Асистентите са проблем, ние трябва да привлечем много млади хора. Ако тези средства не ни бяха взети, щяхме да вземем от добрите завършващи още 20 нови асистенти и да увеличим приема с 200 човека“, смята проф. Наков.

Бизнесът е на ход

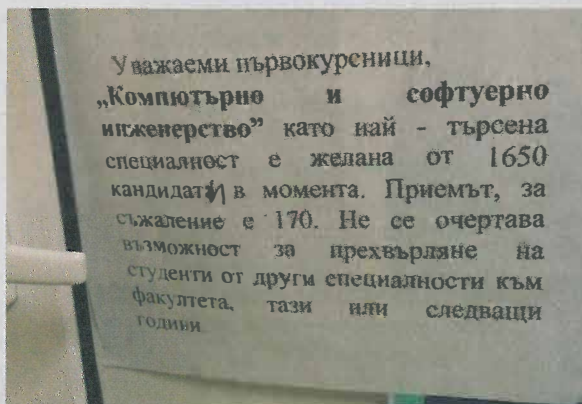
И все пак в пазарната икономика дори и в образованието няма вакуум. Намаленият прием в държавните висши учебни заведения отчасти е компенсирани от появата на десетки училища за подготовка на кадри за ИКТ индустрията. Те са и начин човек да придобие познания, без да се налага да минава през 4- или 5-годишната програма на обучение на университетите.

Създадената през 2009 г. „Телерик Академия“ е най-голямата частна образователна организация в България, която подготвя кадри за дигиталната икономика – не само софтуерни специалисти, но и хора с познания за управление на индустрията. От старта ѝ до сега тя е обучила присъствено около 12 хил. души, а 45 хил.

онлайн потребители са ползвали нейните учебни ресурси. От началото на 2017 г. „Телерик Академия“ е отделена от софтуерната компания „Телерик“, която вече е част от американската Progress, а създателите на „Телерик“ – Светозар Георгиев, Бойко Яръмов, Васил Терзиев и Христо Косев, поемат нейното ръководство.

„Показателно е, че секторът расте изключително бързо и въпреки инвестициите, които се правят, не може да се задоволи нуждата от кадри, казва Васил Терзиев. – Ако преди 4 – 5 години прогнозите бяха, че няма да достигат 20 000 – 25 000 човека, в момента трябва 50 000 за следващите 4 – 5 години. Това бурно развитие променя страшно много неща, но единият проблем, който си стои, е наличието на талант във все повече области.“

„Ако допреди няколко години всичко е било свързано с чисто технически умения, то все повече се забелязва и нуждата от друг тип умения – мениджмънт, дигитален маркетинг, продуктови мениджмънт. Все повече компании надграждат това, което е постигнато в аутсорсинг, ВРО и ИТ сектора, пробвайки да правят услуги и продукти с по-висока добавена стойност. И това налага вече повече както нуждата от съществуващия талант, така и от нов талант“, казва Васил Терзиев.

АБСУРД: За едно място във Факултета за компютърни системи и технологии кандидатстват над 9 човека. Но приемът вместо да се увеличава, намалява.

Най-важната причина, която е накарала създателите на „Телерик“ да инвестират в това начинание, е нуждата от качествено подготвени хора в голям брой, които да не са подготвени само „занаятчийско“, които имат друг поглед, които могат да създават стойност. Хора, които после могат да водят екипи, да създават компании, които имат творческо мислене и не се ограничават с рамките, които са им наложени. „Тогава и секторът ни, и всичко около нас ще се подобри. Опитваме се да наложим тази философия и в образователната ни програма при подбора на хора, за да могат после да имат по-различно виждане и реализация в живота“, обяснява Терзиев.

„Не целим да извадим децата и студентите от училищата и университетите. Не сме заместител на основното и висшето образование. Целта ни е да запалим интерес, да сме по-бързи и адаптивни и да надграждаме тези компоненти, които бизнесът търси“, казва Бойко Яръмов.

И понеже става дума за бизнес, бъдещето на образованието не може да мине без него. При това участието на фирмите в процеса на получаване на знания и умения може да реши не само проблема с липсата на преподаватели в държавната сфера. „Все още доста хора от бизнеса смятат, че това не са техни проблеми, въпреки че са най-големи бенефициенти на добре подготвени хора. Няма лесно решение. То идва със самоосъзнаването, че трябва да участваш в този процес, дали с време, дали с пари, дали с някаква друга подкрепа, но не може да си само на страната на взимащите. Трябва да даваш, трябва да има баланс между двете“, казва Васил Терзиев. И според него става – трудно, но става. „Бизнесът все повече разбира, че негова е водещата роля и той трябва да помогне на всички други, да ги ангажира, за да са му и по-полезни“, е мнението на Терзиев. **И**

Приложението подготви
Емил Петров